

středí. Ekonomicko-společenský vývoj periferní oblasti českého státu byl představen situací v severozápadních Čechách. Starší fázi postihl dr. J. Bubeník, CSc., proměny vesnického osídlení v závěru raného středověku dr. J. Klápště, CSc. Jablka sváru mezi oběma státy na přelomu tisíciletí — Moravy se dotkl dr. Č. Staňa, CSc., který z dokladů polské stavební činnosti na přerovském hradě na počátku 11. století a z moravských archeologických pramenů 10.—11. století dedukoval dalekosáhlé historické závěry, které ve svých důsledcích nabádají ke konfrontaci vypovídacích možností písemných a archeologických pramenů. Na dílčí problémy při předvedení výsledků terénních výzkumů poukázali mgr. E. Dzięciołowski, mgr. D. Kosiński a mgr. L. Gajewski, mgr. A. Paner připomněla společný kult sv. Víta u západních Slovanů. Jednání provázené živou diskusí osvěžila prohlídka archeologického výzkumu na Ostrówě Lednickim. Třetí den potom se v užším kruhu realizovala exkurze do Hnězdna, kde se účastníci seznámili s novou muzejní expozicí věnovanou dějinám polského státu a prohlédli si katedrálu, její klenotnici a knihovnu se vzácnými rukopisy. Později odpoledne navštívili výzkumnou základnu na hradisku Giecz. Referáty ze semináře budou v Polsku publikovány v samostatném sborníku.

ČENĚK STAŇA

Mezinárodní symposium středověké archeologie v Thaya (Rakousko)

Malé městečko v Lesní čtvrti s velmi aktivní vlastivědnou činností se stalo ve dnech 10. až 13. září 1987 místem jednání archeologů z Rakouska, NSR, NDR, Švýcarska, Maďarska, Polska, Jugoslávie a Československa, kteří se zabývají archeologií středověku. V úvodním referátu nastínil W. Janssen místo archeologie středověku v systému historických věd. W. Coblenz shrnul výsledky výzkumů v jižních částech NDR. Vztahy mezi Balkánem a střední Evropou ve 12.—15. stol. na základě materiální kultury se zabývala M. Hadzi-Pesicová. D. Jankovich probral otázky související se sídelní historií Maďarska 10. až 17. stol. O výsledcích a úkolech výzkumu ve Štýrsku referoval D. Kramer. Na některých rozsáhlých opevněných lokalitách se objevuje keramika z 10.—11. stol. Od 11. stol. probíhala ve Štýrsku kolonizace, která dosáhla velkého rozkvětu ve 12. stol. S tím souvisí i vznik hradů různé velikosti, které jsou známy především z povrchové dokumentace. Problematikou výzkumu hradů v Maďarsku se zevrubně zabýval I. Holl. Počátky jsou v první polovině 13. stol. Archeologicky jsou zkoumány lokality z dalších staletí až do stol. 16. J. Unger referoval o výzkumech feudálních sídel typu „motte“ na jižní Moravě, jejichž počátek je kladen do doby kolem poloviny 13. stol. Rozsáhlý a bohatou dokumentací byl doložen referát H. Hinze o skandinávských dřevěných stavbách. V bloku referátů týkajících se středověkých měst vystoupili J. Schneider, L. Leciejewicz, M. Richter a R. Pohanka. Vyplývala z nich vysoká úroveň výzkumů v Čechách. V. Nekuda referoval o výzkumech zaměřených na zaniklé středověké vsi na Moravě, která právě v tomto oboru má z mezinárodního hlediska pozoruhodné výsledky. Především z pohledu sídelně historického se zabývala zaniklými vesnicemi v Polsku Z. Kurnatowska. Komplexní pohled na středověkou vesnici na Slovensku byl obsahem referátu A. Habovštiaka. Sídelně geografické hledisko převažovalo v referátu o dolnorakouských zaniklých vsích od K. Borse. B. Scholkmannová se zabývala způsoby vyhodnocování středověké hmotné kultury, především keramiky. Velmi obsažný a metodicky zajímavý

byl referát G. Fehringa o středověké archeologii a přírodních vědách, v němž se zabýval leteckou fotografií, geofyzikální i chemickou prospekci, datovacími metodami [termoluminiscence, C 14, archeomagnetismus, dendrochronologie], proměnami klimatu, demografií a dalšími metodami. Výsledky pylových analýz na různých lokalitách prezentoval F. Kral. Na slibně se rozvíjející výzkum pozůstatků těžby a zpracování rud poukázal ve svém příspěvku C. Eibner. V závěrečné diskusi byly řešeny otázky související s poměrem mezi systematickými a záchrannými výzkumy, otázky vzdělávání odborníků atd. Účastníci si se zasvěceným výkladem prohlédli výzkum zaniklé vsi Hard, který již po deset let vede F. Felgenhauer.

Dík pořadatelům, kterými byli Rakouská společnost pro středověkou archeologii a město Thaya, proběhlo celé sympozium velmi dobře a k všeobecné spokojenosti. Lze si jen přát, aby podobná sympozia věnující se problematice archeologie středověku na středoevropské úrovni se konala v určitých pravidelných intervalech.

JOSEF UNGER

7. kolokvium „Mediaevalia Archaeologica Bohemica“

Dne 2. června 1987 se v knihovně Archeologického ústavu ČSAV v Praze konalo již 7. kolokvium MARB věnované problematice vzniku polských měst a jejich rozvoji až do období vrcholného středověku, na němž přednesli své poznatky významní polští specialisté na tuto problematiku z IHKM PAN ve Wroclawi prof. dr. habil. L. Leciejewicz a dr. Młynarska-Kaletynowa. V prvním příspěvku naznačil L. Leciejewicz problematiku vzniku polských měst a metod jejich výzkumu, a to z aspektů společensko-politických, hospodářských, kulturních a zvláště zřetel věnoval městu v rámci časné feudální struktury a počátku procesu feudalizace.

V další části promluvila M. Młynarska-Kaletynowa na téma „Město a kníže a rané lokace významných polských měst v 1. polovině 13. století“. Probrala roli piastovského panství v počátcích polských měst i význam přemyslovského zásahu (Krakov, Opole, Vratislav), rozvoj centra, jako bylo Hnězdno, Poznaň atd., všimla si i odhadovaných počtů obyvatel těchto nejstarších center i jejich dalšího demografického vývoje. Rozdíly jsou postižitelné zejména mezi raně městskými útvary ve vnitrozemí a na baltském pobřeží, kde starší horizont byl vázán na dálkový obchod, což vytvářelo i zvláštní strukturu obyvatel. V době kolem poloviny 12. století pak zde dochází ke změnám struktury osídlení (např. Štětín) a jsou navazovány vztahy s místním trhem. Důležitou otázkou představuje problém původního celku a nově lokovaných jednotek v rámci městských aglomerací rozvíjejících se od časné feudální období.

Značnou pozornost věnovala přednášející problematice konce 12. a 13. století, tedy době, kdy dochází k dotváření městského organismu zejména na právním základě i k lokaci nových měst, roli panovníka v tomto procesu, hospodářskému zázemí center i hlavním trasám evropského dálkového obchodu (na západovýchodní a severojižní pomořské magistrále ležely Vratislav, Hnězdno, Poznaň a Krakov a nacházela se na nich i další centra). Ve vznikajících městských útvarech existovaly již i kolonie cizích osadníků (Valoni, Němci, Židé) a například v Hnězdně jsou doloženi židovští mincmistři a ve Vratislavi již ve 12. století židovská diaspora. podílejí se podobně jako kolonie v dalších městech na obchodních a peněžních operacích. Ve vznikajících měst-